

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 maieho riadku je 20 hl. Ružkopisy sa naspak nedávajú.

Boj o vieru.

Že na nás kresťanov a zvlášť katolíkov zlé časy zasvitly a že liberáli nenávidia nás, to doista zkusil každý čitateľ «Kresťana», a rozmýšľal, čo asi môže byť príčinou tejto nenávisťi. Prečo sa spojila vláda, celé riaditeľstvo krajiny, a temer všetky iné vierovyznania oproti nám? Prečo držia za pravú vec, aby katolíci utlačení, znevážení a zapovrhnutí boli? Prečo držia za potrebné, aby cirkev naša pozbavená bola tých práv a tej úcty, ktoré práva čez mnohé stolytia požívala?

Odpoveď na této otázky ľahko najdeme, jestli ich nie na povrchu, ale hlboko v duši ľudskej hľadáme. Medzi príčiny tej nenávisťi patria: vážnosť, ktorú cirkev požíva; celá jej sústrojnosť, skrze ktorú prevyšuje všetky ostatné cirkve; to, že zakladateľom jej Syn Boha živého bol; majetky cirkevné, ktoré oči kolú mnohým; panujúci liberalizmus, ktorý boj vede oproti katolíkom.

Poznajúc príčiny nenávisťi, cítiac útoky nepriateľa: povinnosťou našou je brániť sa až do konca. Musíme byť vernými dielkami cirkve svätej. Človek vtedy má veľkú hodnotu, keď duša jeho skveje sa v cnostach. Keď je ona preplnená láskou ku Bohu, ku blížnemu, ku vlasti a ku kráľovi. Viera naša odjakživa pestuje cnosti této. Ani jednu neoddelí od druhej. A aby katolík verne zadržal prikázania Božie; aby neprestúpil zákony krajinské; a aby nepopustil z vernosti oproti kráľovi svojemu: cirkev naša prísnu bázeň drží nad dušiami, a ani na okamih nedá odpocínku svedomiu. Jasnáhle človek sostúpi s pravej cesty, jasnáhle previni dačo: svedomie jeho zaraz povstane oproti nemu a robí mu výčitky.

My to zkusíme, že od katolíckej viery tí sa odvrátia najľahšej a tí zostanú ľahostajnými oproti učeníu Kristovmu, ktorých duša nemôže zdržať prísnu bázeň svedomia. Tak podobne činí statok. Nenávidí putá, keď chce sa pást na zapovedanej pašienke.

Kde je málo viery, tam duša tým väčšmi baží po zakázaných svetských pôžitkoch. A kto má k tomu náchylnosť, toho nič nezdrží od hriechu.

My, opravdoví kresťania v úcte držíme náboženské presvedčenie každého človeka. Aj medzi nekatolíckmi sú rozumní a trpezliví ľudia, ktorí dobre znajú oceniť si to spojivo, s ktorým všetci občania krajinskí mohli by sa sdružiť k dobrému, či sa to týka politických či spoločenských záujmov. Ale aj to zkusujeme, že medzi katolíckmi veľa je ľahostajných, áno naničhodných ľudí, ktorí sami broja oproti cirkve, a ako čo by ich najali k tomu, na posmech majú sviatosti a namáhania naše. Práve najvplyvnejší katolíci sú takíto, kdežto patrilo by sa, aby oni boli vodcami, a aby bránili cirkev v prvom rade oproti nepriateľom. Toto je smutná okolnosť, ktorá rodí trpké ovocie.

Keby sme spolu držali, keby každý pracoval za víťazstvo kresťanstva: nemuseli by sme sa ponosovať, že nás prenasledujú a potupujú. Ľahkým spôsobom by sme prevládali a zahanbili všetkých nepriateľov našich. Ba ani by sa neopovážili napádať nás, lebo my by sme boli najmocnejší. Nuž ale prečo by neboli protivníci naši smelí a bezočiví, keď sami hanbíme sa za to, čo by malo byť najsvätejšie pred nami?

Či jesto deň, že by sme nezapredali Krista?

Nuž teda! Nečudujme sa, že sme najposlednejší v krajine, a že zle sa nám vodí. Samé stonanie nepomôže nám nič. Ba dosvedčíme s ním, že sme na nič. ...

Aby nepriatelia naši tým ľahšie víťazstvo mali nad nami, čo vymysleli?

Vynajšli rozličné heslá, ktoré vyblakujú bez prestania, až nás hlava bolí od toho. Takéto heslá sú: vlastenectvo, národné požiadavky; imperializmus; národná idea; slobodomyselnosť či liberalizmus. A ty katolík, ak sa neprisaháš na tieto heslá: nie si patriot, ale vlastizradca, nebezpečný človek, ktorého treba prenasledovať a trestať. Kdežto slova tieto, ktoré páni liberáli bez prestania vykrikujú, v ústach jejich nič neobsahujú. Sú prázdne, ako bublina mydlová, hoc ako ligoce sa. Nás zkusenosť naučila, že liberalizmus je to najväčšie nebezpečenstvo či pre cirkev či pre krajinu. Liberalizmus je so všetkými tými peknými heslami nič iné, iba hrubé cigáňstvo. Kepeň, ktorý všetko kryje, čo kresťanstvo posudzuje a za škodné uznáva. A preto človeče jestli chceš byť blaženým, nebuď liberálom, ale pravým kresťanom.

V dobe našej liberalizmus shabal pre seba všetko. To hlása, že bez neho nič by sme nemali, ba že aj dušné spasenie od neho závisí. Tým, ktorí slúžia mu, dáva nesmiernu moc a bohatstvo. Že kto sa honosí v krajine našej v oboch prednosťach týchto, to každí vieme. Pre nás ale liberalizmus to znamená: udržať panovanie nad krajinou so všetkými prostriedkami, a zničiť tých, ktorí v ceste mu stoja. My katolíci liberalizmus z mravného stanoviska posudzujeme, kdežto židáci a frajmaureri až do neba oslavujú ho z mizernej ziskuchtivosti, a beda tomu, kto vreskot jejich za ľubaniny uznáva, a kto liberalizmus dľa zásluhy korbáčuje.

Teda celý liberálny tábor postavil sa oproti nám. Preplnený je s nenávisťou a so zlomyseľnosťou. Znivočíť kresťanstvo; robiť nám trpkosť: je cieľ liberálov. Práve tak, ako vo Francúzsku. Ale práve táto nenávisť protivníkov našich má nás povzbudzovať k obrane. Milovať máme vieru našu; smele vyznávať ju a brániť ju udatne oproti nápadom. Nepoznám vznešenejšieho povolania nad týmto. Dobrý katolík nemešká obetovať za cirkev. Lenže žiaľ, týchto nenie dosť. Všetci kresťania by mali byť pod jednou zástavou, pod

zástavou ľudovou, na ktorej skveje sa nápis: Za Boha, za kráľa a za vlasť! Pokiaľ táto zástava nezvífazi, dotedy nebude dobre v krajine pre nás kresťanov. Katolicizmus netrpí tyranstvo, nesvedomitosť, neludskosť, nespravodlivosť, násilensťvo a zneváženie občanov krajinských. Nerobí rozdiely medzi silným a slabým; medzi bohatým a chudobným, ale rovnakou mierou meria, a netrpí na čele vlády tých, ktorí ubližujú Bohu a kráľovi.

Kto je dobrý kresťan, kto chce zásluhy získať a kto chce povýšiť cirkev svoju: nech sa ponáhla pod našu zástavu! F.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ľudové shromaždenie v Oslanoch.

Okres zlato-moravecký chystá sa k slávnemu činu. Chce zvelebiť zástavu kresťansko-ľudovej strany a rozlúčiť sa na veky s liberálmi. Kresťanskí voličia zlato-moraveckého okresu patria medzi povedomých ľudákov a oduševnených, oni už aj pri minulej volbe dokázali vernosť a oddanosť k stránke svojej ľudovej. Ale — ako to všade býva — ten ľud dobrý nebol pripravený na storaké figle a huncútstva liberálov, a tak potom musel sa dožiť toho prekvapenia, že voľba proti všetkému očakávaniu skončila sa s víťazstvom liberála.

Nuž a zkusenosť je najlepší majster. Aj naši milovaní bratia a sestry v okrese zlato-moraveckom naučili sa z poslednej voľby, že proti liberálom treba bojovať nezlomne, s najväčšou pozornosťou a s úplnou nedôverou proti nim. Keď sú liberáli takí prefikaní, nuž aj ľudáci zlato-moraveckí nebudú spať, a ukáže tá Behu verná sedlač, že sa liberálnym panákom viac prevádzať nedá a že nepopustí od svojho kresťanského presvedčenia, ani čo by tomu ľudu diamantové vrchy sľubovali, alebo ho aj s horúcim peklom strašili.

Budúcu nedeľu dokážu naši statní ľudáci zlato-moraveckí, že nedajú sa zahaňbiť od iných ľudových okresov a že všetko čestne a po mužsky vynaložia na to, aby aj oni mohli sa presláviť a poslať si na snem ľudáka-kresťana poriadneho, muža dľa svojej chuti. Tým cieľom budú mať ľudové shromaždenie, ako to oznamuje nasledujúce

Pozvanie.

Oduševnení občania volebného okresu zlato-moraveckého v Oslanoch

dňa 17. júla (v nedeľu) r. 1904. o pol 4. hodine popoludní

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

budú vydržiavať s nasledujúcim programom:
Zahájujúca reč predsedova. Hovorí: bar. Ivor Kaas, kraj. poslanec.

Ludová strana a politika cirkevná. Reční: *Edvard Sándorfi*, redaktor.

Ludová strana a obrana chudobnejších. Reční: *Augustin Gramantik*.

Závěrečná řeč predsedova.

Dano v Oslanoch, dňa 6. júla 1904.

Riaditelia.

Vztek liberálov.

Liberálom nepáčia sa akosi naše shromaždenia a príliš mrzí ich tá okolnosť, že strana ľudová po skončení nešťastnej jalovej doby obštrukcie zase vyvíja ľudobránnú činnosť svoju a že ľud hrdie sa zase oduševnene do tábora nášho. Preto vymýšľajú liberálne noviny všetko na nás. Tak boly písaly «Slo. Noviny» o nesvornosti strany ľudovej a o osvedčení grófa Jána Zichyho. Keď sme tým novinám ale v minulom čísle trochu klepli po prstoch, nuž chcely sa pochlapiť s tým, že ráči sa im pomenovať článok náš «bezočivou lžou» a že neslušne píšeme atď. I chcjú silou-mocou nadiktovať gr. Jánovi Zichymu, že on vo svojom osvedčení iba bezkonfessionálnosť zatracuje, ostatnie ale cirkevno-politické novoty že schvaľuje. Menovite že schvaľuje recepciu židov, cibílnu sobášu aj matriky cibílnu. Toto by chcely noviny tie dokazovať takým «echt» liberálnym mudrovaním. A síce, že Zichy osvedčil, že zákon o recepcii židov zrušíť že zo svojej strany považuje za nemožné, z toho «Slo. Noviny» uzatvárajú toľko, že sa gr. Zichymu teda zákon ten páči. Nuž to je práve také dokazovanie ako kebych povedal: «Slo. Noviny» odučiť od hlupstiev a cigáňstiev držím za nemožné, teda ochotne prijímam všetky tie hlupstvá a cigáňstvá liberálne.

«Slo. Noviny» chcely by tuším predpisovať ľudovej strane a menovite gr. Jánovi Zichymu, že ktoré z tých cirkevno-politických novôt má držať za najnebezpečnejšie. Nedbaly by, keby sme sa vadili so židmi o ich recepcii a o tom, čo nás najväčmi tlačí, totižto o cibílnych sobášoch, o beznáboženskosti a o matrikách cibílnych, keby sme pekne mlčali. A už veru strana naša takto sa jednať nebude, lebo čo sa nás ako kresťanov týka, v tom bude boj náš najostrejší a najprednejší, to jest boj proti bezkonfessionálnosti, cibílnym sobášom a matrikám. Všetko toto týka sa nás, ako kresťanov. Čo sa ale týka židovskej viery, s tou nemáme príčiny zaoberať sa prv, než by sme rany na nasom kresťanstve páchané vylicili. Bol to tedy dosť biedny a krkolomný pokus od židovsko-kalvínskych «Slo. Novín» keď odvolávajú sa na osvedčenie gr. Jána Zichyho, na to práve osvedčenie, v ktorom gr. Ján Zichy bráni sa proti pomluve, žeby bol zriekol sa revízie. Veď to sú práve jeho slová: «nech posúdi verejná ľudová mienka, že nakoľko som sa zriekol revízie cirkevno-politických zákonov a nakoľko som odhodil od seba týmto dávny program ľudovej strany».

Na inom mieste z se tie «Slo. Noviny» napádajú nás, chcely by *nastrašili* ľudákov s jednej strany a vymlúvali naničhodnosť vlády proti ľudu s druhej strany. Ľud chcjú strašiť tým, že poukazujú na to, že ľudáci mali veľké neprijemnosti s vrchnosťami a toho že im netreba. Nuž je pravda, že našli sa liberálni slúžnovci, ktorí pokutovali nehanebne našich veličov pre nič a za nič, pre hnojovky, pre schôdzky, lebo že to bolo búrenie. Ale je pravda aj to, že takíto slúžnovci dostali potom tiež svoje od vrchnosti preto, že bez príčiny rozhadzovali sa s tými pokutami. A zato, že ľud bol nevinne pokutovaný, za to zaiste nie ľud bol buričom, ale volakto iný musel byť oplanom. — Vymlúvajú noviny tie vládu, že nemôže hospodárske a iné požiadavky ľudovej strany len

tak chytré previesť, bo že k tomu sú potrebné veľké štúdia. Ach, vy liberáli už 37 rokov študujete a ešte ste pre ten ľud ničoho dobrého nevyštudovali. Áno, keď sa jedná o židoch a o platoch úradníkov a o strašných porciach a štátnych požičkách, tam veru nezvykli ste študovať, ale ako keby z čista-jasna hrom udrél, prekvapujete nás novými a novými strašnými farchami.

«Slo. Noviny» píšu o nás, že čarbeme o nich bezočivé lže a že hneváme sa na nich. A veru čo by sme sa hnevali. Na liberálneho novinára hnevať sa? Čo vám len napadá! Však vám Bánffy povedal: Vy ste mu slúžili ako otoci a bili ste sa v prsia spolu s ním proti §. 14. Rakúska. Teraz bijete sa zase v prsia spolu s Tiszom za ten istý §. 14. Bánffy hovoril vám, že takéto počínanie vaše znamená «najnižší stupeň mravnej zpusilosti.» Aj by sme riekli, že keby takto jednal iný človek a nie liberál, bolo by to od neho oplanstvo veľké. Ale novinár liberálny nemá práva, aby sa posudzoval tak ako človek iný. U neho nenie nič oplanstvo; u neho je všetko len liberálistvo. Ani on necigáni, keď aj cigáni; to on len tak po liberálsky píše.

Ludová strana a politika Tiszova.

Pri pojednávaní rozpočtu krajinského označila ľudová strana stanovisko svoje voči vláde. Ľudový poslanec Ján *Molnár* v dlhej reči zaoberal sa s politikou vlády. Vytýka jej strašné márnenie štátnych peňazí pri vyzdvihnutí požičiek. Strana ľudová zhrozí sa nad tým, bo vidí, že ľud toľké strašné farchy neznesie. Odsudzuje vládu za to, že ľud chce zotročiť a tým činom vyvoláva všeobecnú nespokojnosť. Ohradzuje sa proti tej pomluve, žeby strana ľudová vzdala sa revízie cirkevno-politických zákonov. Žiada autonomiu pre katolícku cirkev, taktiež zničenie volebného cenzu. Každý nech je voličom, kto akúkoľvek porciu platí. Žiada hlasovanie tajné so obciach. Sociálna politika Tiszova je násilnícka, preto nešťastná. Žiada bezdanné minimum k výžive potrebné. Ostro napáda surovosti verejných úradov, zvlášť notárov a exekútorov. Proti úzere treba vyniesť prísne zákony a tieže ale aj prevádzať.

V jednej druhej reči svojej zaoberal sa Ján *Molnár* s tou rečou Tiszovou, o ktorej sme v minulom čísle písali. Poukázal na troje slabé stránky politiky Tiszovej. A síce na to, že gróf Tisza vyrovnava sa s Rakúskom protizákonne, potom že z národných požiadavok ohľadom vojska nepreviedol nič z toho, čo bol prisľúbil. Ďalej sa zmienil o národnostnej politike Tiszovej. (Vidz v minulom čísle «Z politiky Tiszovej».) I dokázal, že to, čo Tisza teraz hlása o národnostach, je až na vlas to isté, čo aj ľudová strana hlása vo svojom programme, že totižto s národnosťami, ako s rovnoprávnymi občanmi treba slušne a spravdlive zachádzať, zakiaľ pridržujú sa jednoty štátu uhorského. — Na toto posledné odpovedal Tisza Molnárovi v tom smysle, že on i sám súhlasí s národnostnou politikou strany ľudovej, len aby sa program tento v skutočnosti neprekračoval. Ale on (Tisza) že aj sám vie sa dobre rozpačovať, že strana ľudová v svojich úradných brožúrach vykorisťovala city národnostné. Nevie sa už rozpačovať na tie spisy, ale že ich vyhľadá. — Ján Molnár mu hneď odpovedal, že sú to márne reči, lebo že ak to padá na «Kresťana», o tom ktokoľvek povedať môže, že nikdy nenachádzalo sa v ňom také, čo by nebolo obstálo. — My ale s našej strany dokladáme: Nech len ten pán ministerpredseda gróf Štefan Tisza dobre vyhľadáva čísla «Kresťana», a nech najde, ak môže, dačo také v ňom, čo by bolo proti jednote štátu proti národnému rázu jeho, lebo proti reči maďarskej. Že sme o utrpeniach ľudu slovenského a o krivdách jeho s ľuto-

stou a láskou písali kedy-tedy, to je veru pravda. Ale s tým na žiaden pád neprekročili sme stanovisko, ktoré teraz už aj pán Tisza hlása: že netreba nikomu zazlievať, keď pridrží sa celou teplotou duše a srdca národnosti, reči a kultúry svojej.

Pekná slávnosť v Prievidzi.

František Rákóczi bol výtečným a šlachetno-myselným hrdinom, ktorý v 17 tom stoly viedol boje o slobodu a neodvislosť Uhorska. I predkovia Slovákov stáli pod jeho zástavami. Prievidza a okolie jej hraly za časov Rákóciovských tiež pekný zástoj.

Ponevák Jeho Jasnosť pán kráľ privolil k tomu, aby sa pozostatky telesné Rákócziho z Turecka — kde sa bol vysťahoval a tam aj umrel — do Uhorska previesť mohli, z tej príčiny na viacerých miestach vybavujú sa slávnosti o pomiatke tohoto hrdinu. Takáto slávnosť bola aj v Prievidzi teraz, 10. júla. Celé mesto bolo ozdobené zástavami. Medzi hosmi boli krome vyslanstvi stolíc nitrianskej a tekovskej aj páni barón Ivor *Kaas*, dr. Alexander *Ernszt.* kraj. vyslanec ľudovej strany, potom A. *Rudnay*, E. *Sporzon*, ďalej veľk. pán prépoš *Rudnay*, t. kanonik *Mó:er*, assesor svätej stolice *Richter* a kňazstvo okolia v úplnom počte. Ráno o 9. bola svätá omša v chráme Piaristov, ktorú mal A. *Rudnay*, prépoš bojnícky. O 11-tej hodine zadržaly slávnostné reči v ozdobenom šiatre na hlavnom námestí. Najprv rečnil professor hlavnomestský *Kiss* po maďarsky o význame slávnosti. Po ňom S. *Gregor*, notár slovenskou rečou hovoril k ľudu v duchu vlasteneckom. Ľud sa choval pekne na dôkaz toho, že on dľa svojho počestného smýšľania nielen že úprimne a verne miluje vlast svoju, ale za ňu a v prospech jej hotový je i oduševnene bojovať, trpeť a obete prinášať. Veď je to aj tak: za dobro vlasti tejto nikto iný toľko netrpí a tak krásne neúčinkuje a tak zmužile sa nechová, ako ten statočný ľud kresťanský, sdružený pod zástavou ľudovou. Tomu ľudu uznať to musí každý. A práve preto, že náš kresťanský ľud úprimne žiada si lepšie časy a rozkvet vlasti svojej, preto nezdráhal sa ľud tento dokázať svoje vlastiverne city pri tejto tak vznešenej slávnosti, na ktorej zúčastniť sa ľud tento najviac práva mal. Dokázali tu verne naši statní ľudáci, že ako jejich praotcovia pod nábožným vodcom zasvätili si životy ku obrane vlasti: tak aj oni, akožto hodní potomkovia ich s celou nábožnou dušou svojou vždy sú tam v prvom rade, kde treba je bojovať za rozkvet, za slobodu a za náboženskú vlasti. Sláva im!

Keď sa slávnosť na hlavnom námestí skončila, hneď po nej bolo slávnostné zasadanie mestskej rady. Tu pán rychtár Koloman *Bresztyensky* zahájil poradu krásnou rečou, na čo hlavný slúžny Filberger navrhoval, aby sa jedna ulica a jedno námestie mesta pomenovali na mená Rákócziho a Beresényiho. Po zasadnutí bola bostina, na ktorej odznely viaceré zdravice.

Rusko-japonská vojna.

Úradná zpráva hovorí, že Japonci dňa 9. júla po tuhom boji zaujali Kajping (Kajču), južný uhol obrannej čiary generála Kuropatkina. Útok na vonkajšie opevnenia mesta začal sa už dňa 6. júla a Japonci pomaly a s veľkými ztratami vytisli Rusov z ich pozícií. Deviateho trval boj od 8. hod. ráno do 6. hod. večer, kde Japonci veľmi mnoho vojska utratili. Rusi utiahli sa po tomto boji na sever. Podrobnosti boja zprávy ešte nepodávajú. Japon-

ský generál Oku oznamuje v krátkosti, že sa mu podarilo zaujať Kajping, ale o ztratách nezmieňuje sa ani slovom. Veliteľ ruského štábu Sacharov podáva obsirnejšiu zprávu. Zo zprávy tejto vysvitá, že Rusi vytiahli z doterajších pozícií a teraz sú za Kajpingom v severnom smere. Sacharov oznamuje ešte aj to, že jedon voj Japoncov maširuje popri morskom brehu ku Inkau a cieľom jeho pravdepodobne je, aby znepokojoval Rusov od západu, keď sa pohne Kuroki od východu. Že v boji pri Kajču koľko vojska utratili nepriatelia, to s istotou nevedno. Ruské zprávy hovoria, že Rusi utratili len sto mrtvých a ranených, čo by bolo veľmi málo.

Ruská flotta z port-arturského prístavu v minulú sobotu zase vyplávala na otvorené more, ale admirál Togo prinútil vraj flottu k návratu do prístavu. V tejto bitke — dľa ruských zprávy — Japonci utratili desať tprpedových korvet, admirál Togo ale zase oznámil svojej vláde, že vraj jeho flotta škody neutrpela.

Čo sľubuje a čo dá socialdemokracia?

Kto robí socialdemokraciu?

Socializmus, ako všetko zlé na tomto svete, vymysleli dvaja židáci, menom: Ferdinand Lassalle (žil 1825—1865) a Karol Marx (1818—1883). Medzi vodcami — akožto prednejšími havkáčmi — väčšina židov je, preto je nie div, že celý socializmus páchne židovčinou. Toto vysvetlí tú okolnosť, že socializmus krutý boj vykázal kresťanstvu, najmä cirkve katolíckej, hoc to dobré, čo nachodí sa v socializme pochodí z učenia evanjeliumu. Socialisti pritom všetkom besne napádajú všetky naručená kresťanské; hania, potupujú, podozrievajú a pomlúvajú každého kňaza a prednejšieho katolíka. čo by bol on ten najdonálejší človek, a čo by té najväčšie dobrodenia robil. Z tohoto vidno, že kresťanstvo nesrovnáva sa so socializmusom. Jeden pri druhom tak sú, ako oheň a voda. Zákiaľ kresťanstvo jestvuje, zatiaľ socializmus nedosiahne podlý cieľ, pre ktorý zničť chce všetko, čo užitočné je jak pre jedného, tak i pre spoločnosť. Kresťanstvo je tá skala, do ktorej potkýna sa socializmus ustavične. A kde skala táto stojí neohrozene, kde odbije divé útoky bezbožnej čriedy židovskej: tam socializmus nemá prístup. Tam Kristus prebýva v dušiach, a on zvíťazí nad nepriateľmi. Keby socializmus sám stál, ľahko by sme ho porazili, lenže žiaľ Bohu, aj vláda opiera sa naň

veľmi často oproti katolíkom, ako sme to videli pri cirkevno-politických zákonoch.

Nepýtame sa, čo platila vláda za túto postupnú pomoc, len to spomeneme, že nebolo z púhej nenávisťi oproti cirkve katolíckej. Socialisti na všetko sú k dostaniu, len nech je to namierené proti kresťanom. Vo Francii frajmaureri s pomocou socialistou povyháňali mníšky a reholníkov, kdežto židov, čo by té najhnusnejšie zbojstvá robili, bránia a napomáhajú. A ponač socialisti sú tajní spojenci židov: preto kresťan nemôže, ba nesmie byť socialistom. Svätou povinnosťou jeho je bojovať oproti socialistom práve tak, ako ti boja oproti kresťanstvu.

Socialisti v každej krajine sú sriadení pod vedením židov. A všetci, koľko je ich spojení sú, lebo jeden spoločný cieľ slúžia: vykoreniť kresťanstvo, dostať do ruky vladárenie nad shabným majetkom a nad zotročenými robotníkmi. Táto jednota vysvetlí to chvastanie socialistov, že oni nie sú vlastenci, že oni neznajú domovinu, od nich nech nikto nečaká obetavosť za vlasť. A této zásady hlásajú v dobe sovínismu, keď liberalizmus aj od najskromnejšieho občana žiada, aby bol patentným patriotom a aby sa ustavične prisahal na to, že nenie vlastizradcom. Židáci šíria a napomáhajú medzinárodný socializmus, kdežto u nás oni sú vychýrený za najtuhších Madarov. Ozaj smiešne!

Tak je v každej krajine, vo Francii, v Nemecku, v Rakúsku atď. Tam Fischer, Herzfeld, Hirsch, Adler atď. držia v ruke uzdu socializmu, u nás Morgenstern, Izrael, Goldner, Weltner a iní stoja na čele. Čo to znamená? Rozmýšľajte kresťania! To znamená, že keď chcete dobré časy zažiť, keď chcete byť šťastlivými, keď chcete vyzdobnúť slobodu, práva a poriadnu mzdu: musíte poslúchať židov, ktorí robia socializmus, a ich musíte napomáhať s peniazmi, aby mohli pri pánskej pohodlnosti, za vás «smradlavých» sedliakov — tak vás nazývajú medzi sebou — pracovať. Či sú to nenie hodní ľudia!

Teda dobrobyt robotníkov závisí od židov. Uverí to kto z vás? Spravili židáci volačo dobrého pre robotníkov? Čítajte históriu sveta, či najdete v nej čo len maličkosť, ktorá oslavovala by lásku, hrdinstvo alebo dobrosrdečnosť židov? Nikde nič šlachetného, len samá podlosť. Povedzte vy sami, čo máte od židov? Ako sa chovajú

oproti vám? Držite to za možnú vec, že židáci dajú vám to, čo socializmus sľubuje? Keď nie, tak nemáte čo hľadať medzi socialisti.

Je pravda, ani ja netajím, že žid rozumie sa ku všeličomu. Má aj také vlastnosti, ktoré závidím, a ktoré nenachádzam u nás. Je triezvy, šanoblivý, pracovitý, miluje rod svoj, bedlive vychováva deti svoje a dbá o vyučbu jejich. Rozumie sa ku kšeftovaniu, tak že mnohí židáci začnú so sbieraním kostí a handár, a dokonajú ako veľkostatkári alebo bankári. Vedia úžerif so všetkým čo cenu má, vedia faľšovať nápoje, vedia klamať, podlizovať sa, výborne kortešovať za liberalizmus, s čím získajú si veľa priateľov medzi pánmi, ale že by vedeli krajinu riadiť a ľud chudobný blažiť, zaň obetovať: na to žid nenie. S jediným príkladom možno to dosvedčiť. — Dve tisíc rokov pominulo od tedy, ako židáci prestaly byť samostatným národom, a od toho času nevedeli, ba snáď ani neprobovali založiť štát, krajinu židovskú. Ba medzi sebou neboli by vstave žif. Sú rastliny, ktoré neudržuujú ich vlastné korene, lež cicajú šťavu iných rastlín; tak podobne sú nácie ktoré nevedia utvoriť samostatnú spoločnosť, ale utisnuté sú na druhé národy; takito sú cigáni a židáci. Z milosti žijú a predsa sú nevďační. Židáci vedia rozkazovať, krik robiť, rady dávať a miešať sa do takých vecí, do ktorých nič nemajú, ale keby sa vysfahovali všetci koľko ich je do osobytnej riše, neudržali by sa tam ani za dva roky. A toto je skutočnosť, o ktorej svedčí história. Keď je to teda tak, s počudovaním pýtame sa robotníkov: ako sa vedeli podrobiť židovským vodcom, a ako môžu prisahať vernosť židovskému socializmu? Však už mohli zkusif, že s tým nič dobrého nedociefa, že židáci vedú ich za nos, mámia a využítujú k svojim podlym cieľom. Oni sú tá rastlina, do ktorej vodcovia koreň pustili. Oni sú to vojsko, ktoré židáci upotrebia k svojej obrane. Vojsko toto neraz stálo oproti kverom žandárskym, aj krv cedilo, ale že by čo len jeden vodca bol padol, na to nemáme príkladu. Hja, páni vodcovia pobúria robotníkov, a keď je zle, přehnu, aby obránili drahú kožu svoju. Čudné, že to robotníci nezbadajú. . . .

Uhorská krajina bola kresťanskou až do novej doby. Keby nebola bývala touto, dávno by sa bola rozpadla. Nech je aj napozatým kresťanskou v každom ohľade, lebo len takto bude

mať budúcnosť! Nuž ale, žiaľ, veľmi sa vzdalujeme od toho základu, na ktorý bol ju založil svätý Štefan. Liberalizmu a vlastný brat jeho: socializmus veľmi podkopáva korene vlasti našej. Vodcovia socialistov neznajú vlasť, a nestoja o ňu. Nič za vlasť, všetko za vačok! to je ich heslo. Zanechali dielne, lebo ľahšie je žiť za mozole robotníkov, ako piť sa pri práci. To nech odavia robotníci, pre vodcov sú zábavy. A robotníci, títo poľutovania hodní chudáci odtrhnú od úst kúšтик chleba, ukrátia deti svoje, len aby mohli platiť taksu, ktorú vyhodili páni vodcovia na nich. Na čo je táto daň? Veď veľké summy peňazí soberú, a čo majú z toho robotníci? Ach, priatelia, na vlka ste zanechali slaninu, ten ju celú zožere. Preto znovu volám, dolu so židovským socializmom! Robotníci, pripojte sa k nám! My hlásame kresťanský socializmus. Zakladateľom jeho je Ježiš Kristus Syn Boží. Základom tohoto socializmu je láska a bohabojnosť. S týmto zbrojom možno vydobudnúť lepšie časy, ale s nenávisťou a s neznabožstvom nie!

BESEDNICA.

Obrázok úžerníka, čo pytláka.

K výstrahe mladým ľuďom nakreslil *Zaosek*.

Úžerník, jako pytlák, veľmi rád poľuje v revíroch mladých ľudí. So zvláštnou passiou robí hon na mladú ľudskú divočinu; na divých, ľahkomyselných, márnokrátňoch, pyšných a bohatsích mladíkov. Uspokojí sa on ale aj so sluhami a dieťkami, ktorým on dá nauku a návod ku okrádaniu svojich gazdov a rodičov. — On zná všetkých mladých divochov celého vidieku; vie, čo oni potrebujú, a jaké oni požiadavky majú. Pozná aj dedičov rodičovských majetkov.

V našom vidieku bol jedon až veľmi veselý šuhaj z lepšieho sedliackeho domu, v ktorom dome viac slaniny sa minulo nežli v iných hoferských domoch. Šuhaj tento mal nielen čierne, jako trnky, dve oči v hlave, ale aj mnoho pýchy a namysleného všeličoho v modzgoch, a pritom mal ale aj pekné strieborné korunky v taške. On devám celého vidieku oči vykálal. On nechýbel zo žiadnych hodov okolitých obcí, ani z jarmokov, tým menej zo svadby a tanečných zábav. Keď sa viezol kde do mesta, alebo na hody, na svadbu alebo do Čepeňa na púť a

pleskol bičom medzi kone «šárgy», celá dedina sa ozývala. Devy celej dediny povybľiehaly k parkanom a predodvere na ulicu a jedna druhej zvestovala: vezie sa Jožko vlasatý starého Družboviča. A keď si on svoj klobúčik s pávovým perom stiahol na ľavé ucho a hnal kone cez dedinu, ľudia si mysleli, že všetky agátové a malinové stromy pred domami budú sa mu klaňať, taký bol on «feš», jako ho nielen jágrove dcéry, ale ešte aj Áron Ungecifer, regálny krémár, nazývali.

Starý Družbovič, jeho otec zomrel. Jožkova pýcha, drahé šaty, svadby a hody, jarmoky, tanečné zábavy a kamaráti mnoho koštovali, a mnoho z peňazí nebohého Družboviča sožrali, z truhlice strieborné dvojzlatníky povyskakovali a za Jožkom bežali, aj ho odbehly a sa s ním viac nenavrátili. On ale potreboval vždy peniaze, bo všade ho volali, kde boli ľudia dobrej vôle.

V tom roku po smrti otca mal Jožko veľmi dobrý zábavný program: bol na hodoch v Dolných Orešanoch, na svadbe v Malženiciach, na fašiangoch v Zavori; ešte mal ísť na Všetech Svätých do Majcichova na hody, kde obyčajne hostov čakajú dobre vykrmené pečienky husacie a nové červené varašúrske víno. Krémári: Jankes Puclík a Icik Moriak tešili sa, keď počuli, že Jožko vlasatý príjde na hody, bo medzi mladíkmi dal on najviac utrziť.

Matka Jožkova dala synkovi miesto peňaní spasiťné naučenie, s ktorým on ale nesúhlasil. Preto išiel do krčmy, aby si zlú svoju vôľu naladil.

— Jožko! — hovoril starý Mugecifer — u vás musela byť jakási patália, to vidieť na tvojej tvári, avšak aj viem prečo. Tvoj otec ti zanechal pekné gazdovstvo, a ty si jediným dedičom po otcovi toho mustervirtšaftu. Otrelo sa mi o uši, že tvoja matka ľúbila by sa po druhýkrát vydať za jedného starého, zadlženého zemana v Apaji. To jej ty nedovol, lebo ten by jej všetko premárnil a ju by zase vyhnal do sedliackej dediny, do špitála. Ty si pekný a statočný šuhaj, všade ňa radi vidia, ty môžeš dostať zo Šenkvic nebohého rychtára jedínú dcéru, peknú Terezku, jako ju volajú. Ona zdedila po otcovi pekný majetok; ja ti ju nahovorím, mám v Pezinku známych vínokupcov a predavačov, ktorí tam predávajú po sedliackych pivničkách talianské víno, a ja ho tiež kupujem; tí mi pomôžu tiež nahovoriť tú peknú Terezku pre teba. A ak potrebuješ peniaze na tie majcichovské hody, tu máš pekné, celkom nové banknóty (desiatky), a ak potrebuješ viac, môžem ti dať ešte. Vrátiš mi, kedy budeš mať; vezmem aj žito od teba miesto peňazí. Ty si v tomto ohľade gavalier, nedáš sa na hodoch v inej obci nikomu zahanbiť.

Jožko uradostený s úsmevom vzal dve nové desiatky, a ešte si hneď k ním vyžiadal tiež tak pekné nové tri kusky, do hromady teda 50 zlatých, nielen k hodom do Majcichova, ale aj pre iné príležitosti. Ungcifer, senkár vytiahol tie tri nové banknóty ešte, a hneď aj vekslový papier a hovoril:

— Vieš, že to poriadok so sebou donáša, aby každý svoje zabezpečil, ty sa mi tu podpíšeš. Ja si ztiahnem

hneď aj predinteres, jako to už pri veksloch býva, aby si mal pokoj a nemusel sa za rok o interes starať a napíšeš, že si mi dlžen sto zlatých. To volajú páni že: «kikerekítve», to jest, že rovných sto zlatých si dlžen, aby sa mohol v páde potreby tvoj veksel prolongirovať a predížiť, ak by si práve na termín nemal složiť peniaze a úroky.

Jožko podpísal veksel, peniaze 50 zlatých si hneď do tašky vložil a šiel preč, a viac si ani na veksel nemyslel, bol už s ním v poriadku.

Jožko sa viac o veksel nestaral, ani o úžerníka, ani na dlh nemyslel. Medzi tým sa on aj oženil, vzal si tú peknú Terezku, po bohatom rychtárovi dcéru, na radu Ungecifera. Matka jeho ale po sobáši zomrela na zapálenie pľúc a ladveníc. On prevzal celý gazdašág.

Úžerník ale pýtal svoje peniaze, bo veksel vypršal a treba ho bolo obnoviť alebo Jožka zažalovať.

— Nü, Jožkhe! však ste čudný — hovoril úžerník — ja som nie priateľ súdov, fiškálov, exekútorov a predajov, nuž ale dlh treba vyplatíť a keď nemáte peňazí, nič nerobí; obnovíme a prolongujeme veksel, ale už na 500 zlatých, bo to uznáte, že dlh s interesami rastie. Dobré bude, keď bude aj vaša žena za vás kavirovať; to by nebolo pekne, aby ona nevedela o tom, čo muž robí, mohol by byť potom v dome hriech, že jej všetko len za chrbtom robíte.

Ponevác Jožkova žena o dlhu ešte nič nedela, on nechcel ani privoliť, aby žena za neho kavirovala, bo jako opatrná a múdra žena, ktorá i tak už podlizača-úžerníka od iných gazdov znala, by iste nebola kavirovala a sa zaručila.

Bolo v dedine pár pekných záhonov na predaj za ľavnú cenu. Mnohí by radi boli kúpili tieto role. Úžerník Ungecifer ich ale len Jožkovi chcel dopriať a preto mu on aj predložil, že keď on tieto role sebe kúpi aj s manželkou, že bude prvým gazdom v dedine a môže byť aj rychtárom. Tie záhony sú veľmi dobré, na ich zemi rodí sa zlato, tak sú úrodné. Jožkovi sa taká reč páčila, bo by bol ľúbil byť v obci prvým gazdom a rychtárom. Úžerník prišiel zadychčaný k Jožkovi a hovorí:

— Jožkhe, váš sused a váš nepriateľ, ktorý vyhrýzol aj vášho otca z obecného výboru, dáva už tritisíc zlatých za tie role, ja ale to prekazím, jak vy ponúknete o 200 zlatých viac, ktoré ja len skôr môžem zarobiť nežli ten váš sused nepriateľ, ktorý by vás v lyžičke vody ľúbil utopiť.

Kúpa stála, role zostaly Jožkove. Ungecifer, úžerník ich za Jožka zaplatil, a usniesli sa, že Jožko za šesť rokov zplatí všetky peniaze Ungeciferovi a on mu vydá potom role jako vlastnosť. S týmto prišiel Jožko Družbovič do kaluže a do siete úžerníka. Nastaly neúrodné roky, zbožie v cene padlo, úroky sa nevládaly na termín platíť, tým menej kapitál. Úžerník jako pijavica svalil sa na srdce Jožkovho majetku a nepopustil, dokiaľ mu poslednú kvapku krve nevyčial. Múdra žena Jožkova mu radila, aby niečo z rôl odpredal a vyplatil dlh, a tak sa úžerníka striasol. Jožko ale nedal nič na múdru radu

svojej ženy, veril viac podlizačnému úžežníkovi, ktorý nazadlho zostal v dome a vo dvore Jožkovom pánom. Kedy sa mu páčilo, vtedy prišiel s čapicou na hlave do izby Jožkovej. Na stole mu krájal tabak, fajčil mu tam nedbajúc nič na kašel malých detí v kolíske; popoľ a močku z fajky mu po dlažbe vytriasal a všetko poopľúval. Keď bolo pekné teľa alebo žriebä, pekná krava a jalovica v maštali, to si úžerník odviedol a za zbožie mu dal cenu jaká sa jemu ľúbila, alebo aj odpoli za darmo. Keď už konečne ani len tá poslednia doska na streche nebola viac Jožkova, a úžerník ho už celého našiel pre bubon a pre exekútora, vtedy on dal vybubnovať: «Budúci týždeň v stredu bude sa predávať celý majetok pohnuteľný a nepohnuteľný Jožka Družboviča a jeho manželky Terezy, rodenej Slanička».

Jožko, ktorému zle išlo, zostal korheľom a lumpom, ktorý hľadal potechu v sklienke pálenkovej. Zprvu len chlípal pálené, včul už ho strelal, tak že nikdy triezvym nebýval. Večítá vojna bola v dome. Utrápená Terezka od žiaľu a haňby ochorela a zomrela. Chlapci nasledovali otca a dievčence hľadely si zarabať na šaty na rovná čnosti a poctivosti. Chlapci išli slúžiť za paholkov a nasledovali otca. Jožko konečne býval v hydárni jedného známeho, v ktorej ho jedného dňa, keď sa veľmi opil, mŕtveho našli. Ungecifer ale, ktorý Jožka zničil, ešte mnohé roky žil, dobre mu išlo, bo on viac takých dobrých kšeftov s mladými ľuďmi prevádzal.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme etených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Arciknieža Jozef August v pondelok z Budapešti odcestoval do Sv. Ondreja v Temešskej, kde bude poľovať na vodných vtákov. Na dvornú poľovku pozvali aj viac temešských veľmožov.

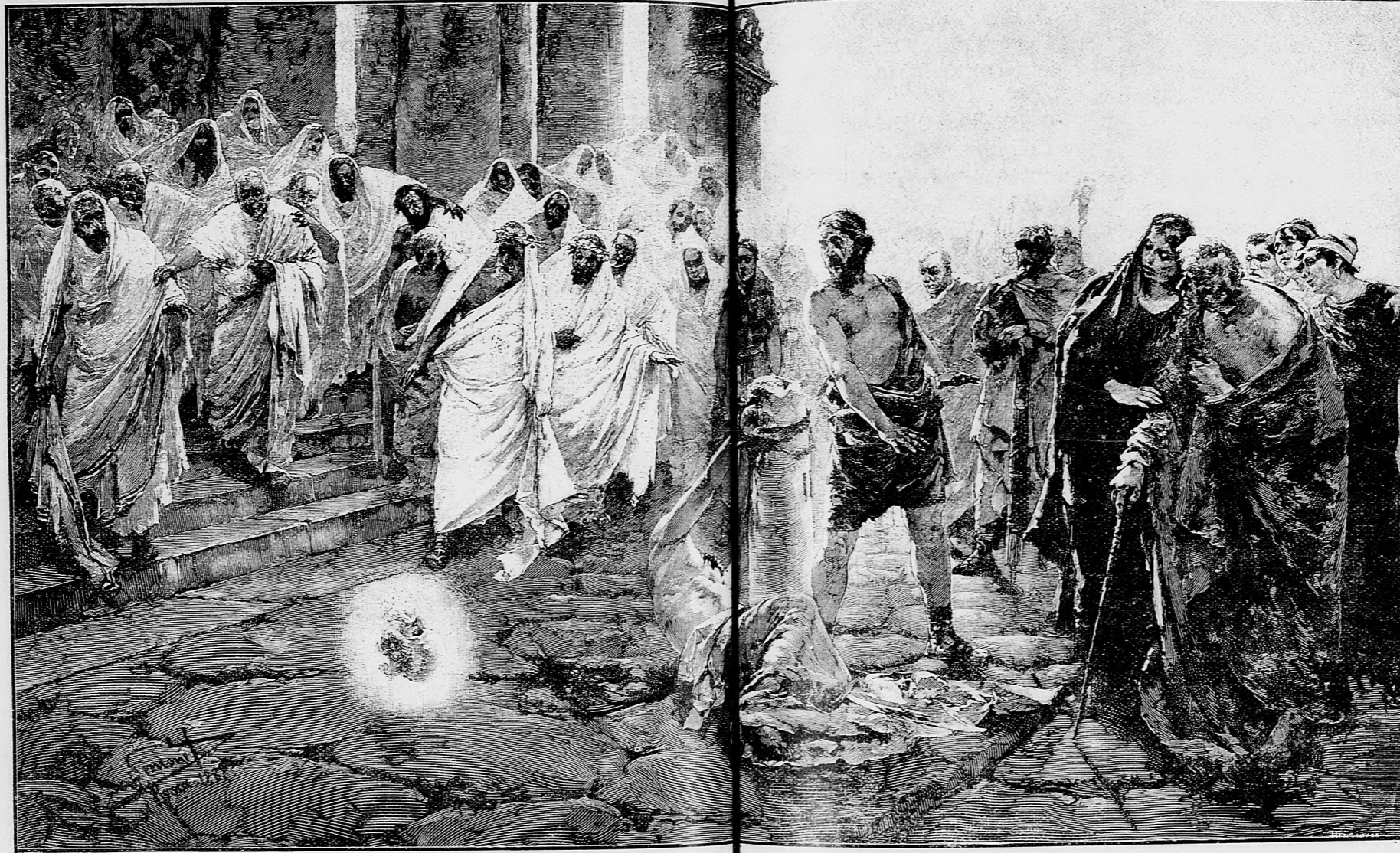
Zvláštna smrť. Z Viedne oznamujú, že zvláštna smrť stihla tieto dni 13-ročnú žiačku Terezku Rechtelmacherovu. V jednom cintore výskriabala sa na jedon náhrobník, ktorý sa srútil a úbohé dievča privalilo. Pokým ju vytiahli z pod náhrobníka, nešťastná žiačka bola už mŕtva.

Krvavý škandál v jednom hostinci. V mestskom lesiku v zahrade hostinského Vampetiča, odohral sa po tieto dni krvavý škandál. Do zahrady, kde večeralo a zabávalo sa veľké obecenstvo pri hudbe vojenskej bandy, prišiel jeden nadporučík 32. pešieho pluku, menom Schmidt, s jednou mladou dámou a rozkázal si večeru. Kým dôstojník s dámou večeral, ku susednému stolu sadli traja mladí ľudia a veľmi vyzývave pozerali na peknú dámu, tak že to až napadlo pri susedných stoloch sediacim hostom. Nadporučík na prosbu svojej dámy nezavrátil dotieravcov, lež aby vyhnul nepríjemnosti, platil a šiel so svojou dámou von. Avšak dvaja z mladých ľudí, Jozef Fackh a Ladislav Rónai mladší tiež vstali a šli za dôstojníkom, ktorého Fackh pri východe drgnul do ramena a celkom hlasne povedal: «Taký chabý je baka!» Tu dôstojník tasil šablu, na čo Fackh dal sa na útek, ale dôstojník ho dohonil a zafal mu do chrbta. V tom ale officier potknul sa na pošve svojej šable a padnul, vtedy Rónai vrhnu sa na neho a chcel mu odňať šablu na zemi. Nastal krutý zápas, ktorý sa tak skončil, že officier prebodnul Rónaiho, ktorý bez seba zostal ležať na zemi. Nadporučík sa na to posbieral so zeme, legitimoval sa pred policajtom a sadnúc s dámou na koč odišiel. Privolaní ochrancí medzitým obviazali rany Fackhovi a Rónaimu a zaviezli ich na ranhojištskú kliniku. Prípád vzbudil veľkú sensáciu. Vyšetovanie je v behu.

Utopili sa ženci. Úžasné nešťastie sa stalo tieto dni v szajolskom chotári neďaleko Debrecína. 27 žencov chcelo totiž prejsť v noci na jednom člne cez rieku Tisu, keď zrazu strhol sa veľký víchor, ktorý čln prevrhnu. Nešťastníci chceli si zachrániť život plávaním, ale štyri dievčatá a sice Klára Horváthova, Julianna Béresova, Viktoria Avóka, Katarína Kučerova a žena Tomáša Pappa sa utopili. Okrem týchto zahynul vo vlnách rieky aj Imrich Csipák. Ostatným podarilo sa vyplávať na breh. Príčinou nešťastia boli si sami ženci, lebo takrečeno prinútili prievozníka, aby ich napriek veľkému vetru previezol.

Zápas s orlom. Úžasná udalosť sa stala vo Švajciarsku. Niekoľko mladých pastierov nadabilo minulé dni na jednom strmom vrchu na orličie hniezdo. V hniezde bolo zo pár mladých orlov, a preto usniesli sa na tom, že vyčkajú príležitosť a keď starí odletia z hniezda, vyberú orličatá. Jedon z nich uviazal si na krk kapsu, strčil si do pásu nôž a keď starí vylietli, spustil sa pomocou svojich súdruhov na povraze do hĺbky. Sotva však vložil mladé do kapsy, napadol ho starý orol. Nastal hrozný

boj. Mladý pastier vliezol do hniezda a odtiaľ sa bránil proti tuhým nápadom orla. Ostatní pastieri hľadeli s hrúzou na ukrutný boj, ale neodvážili sa svojho kamaráta ani vytiahnuť, aby ho nepozbavili útulne, ani streliť na orla, aby náhodou nezastreli svojho súdruha. Boj trval asi pol hodiny, keď konečne podarilo sa pastierovi prebodnúť orla. Teraz už vytiahli nahor svojho súdruha aj s orlom, ale bol už v bezpovedomom stave. Krídla orla

Státie hlavy sv. Apoštola.

sú 3 metre dlhé. Nešťastný pastier ležal jedon deň bez seba, a keď prišiel k sebe, dával na otázky nesrozumiteľné odpovede, lebo prišiel o rozum. — Kamarátov nešťastného pastiera vrchnosť pozatvárala.

Nešťastie. Gašpar Molnár a Ludvik Szorády, roľníci z Farkašdu idúc s poľa domov, oprašovali kone, ktorým sa to ale neľúbilo a kopy gazdov, tak že Molnárovi zlomili ruku a Szorádymu ľavú nohu.

Nevinne odsúdený. Porotný súd v Gyula-Fehérvári odsúdil Inona Ompoliteana na doživotný žalár. Odsúdený a jeho obhájca oznámili nullitu, ale kráľ. kúria nullitu

odmrštila. Ompolitean nato žiadal obnovenie pravoty. Tejto žiadosti odsúdeného vyhovelí a tak sa stalo, že na novom pojednávaní uznal súd Ompoliteana — za nevinného.

Za živa pochovaná. Vo švajciarskej obci Einsiedele pochovali jednu na náhle zomrelú ženskú Truhlu spustili do hrobu a zahrabali, po čom pohrabné obecenstvo i s rodinou šlo do cintorinového chrámu na smútočné služby

zlé následky a nepriam sa stane, aby volakto pre nedbalosť obdržal nejakú odmenu. No šťastie je vrtkavé a nehľadí na to, že koho má prekvapiť, čo dokazuje aj nasledovná udalosť. Anna Jirziková bola zamestnaná v jednej viedeňskej trafike ako predavačka a jako takáto povinná bola neodpredané lósy zpät poslať ešte v deň pred fahom. Po tieto dni zbadala mladá deva, že jedon žreb zabudla zpät poslať a toto oznámila aj svojej zamestnávateľke, ktorá vyhrešiac ju, naložila jej, že lós musí ona odkúpiť. Lós tento stál 16 korún, čo zapríčinilo mladej deve nemalú starosť a preto našla si spoločnicu, s ktorou potom žreb kúpily. Tahanie žrebov sa previedlo ešte v ten deň a vysvitlo, že zpät neposlaný lós Anny Jirzikovej a jej spoločnice vyhral tridsaťpäť tisíc korún.

Pamiatka lodi Bourgogne. Šesť rokov uplynulo odtedy, čo loď «Bourgogne» utonula vo vlnách Atlantického Oceána. Parník Bourgogne vydal sa na cestu z New-Yorku 3. júla 1898. pod velením Deloncleho do francúzskeho prístavu Havre, ale už na druhý deň srazila sa s anglickou plachtovou loďou «Cromatishire» a sice tak nešťastne, že loď Bourgogne o pár minút utonula vo vlnách. 595 ľudí, zväčša cestovatelia, zahynulo v mori, dovedna len 165 ľudí sa vedelo zachrániť pred záhubou. Chýr o katastrofe spôsobil tak vo Francúzsku ako i v Amerike bolestný dojem a americké časopisy vystúpily veľmi ostre proti francúzskym námorníkom, ktorých osočovali rôznymi obvineniami. Tieto osočovania primaly francúzskych kuchárov a kellnerov, zamestnaných na loďach k tomu, že zaviedli sbiežku, aby mohli pamiatku svojich, vo vlnách mora zahynuvších dôstojníkov a súdruhov zvečniť pomníkom. Pamätný pomník, ktorý patrí medzi tie najkrajšie okrasy francúzskeho prístavu Havre, odhalili vo výročný deň katastrofy, 3. júla t. r. Na vysokom podstavci, na ňomž sú vyryté mená utopencov, vypína sa vysoký stĺp z gra-

nitú. Stĺp je ozdobený bronzovým vencom uvitým zo zimozeleňa a z palmových listov; do venca sú vpletené námornícke odznaky. Na vrchu stĺpu je zemeguľa, na ktorej ukazuje krystalový gombík miesto, kde loď «Bourgogne» zkazu vzala. Pred odhalením pamätného pomníka bola v chráme Notre-Dame smútočná sv. omša. Lodné spoločnosti a spolky položily na podstavec pomníka asi 80 vencov. Po odhalení pamätného pomníka vyzval tajomník sbierku vedúceho výboru rad-radom po mene zahynutých; pri každom mene znela tá istá a žalostná odpoveď: Zomrel na mori! — Konečne povedal vyslanec

Obdarená nedbalosť. Nedbalosť máva obyčajne

Siegfried reč, v ktorej tlumočil city prítomného obecnstva. Pri slávnosti boli prítomní aj dvaja synovia kapitána Deloncleho, ktorý bol — ako sme vyššie spomenuli — veliteľom parníka «Bourgogne».

Z dôstojníka mních. «Giornale d'Italia» píše, že tieto dni pápež Pius na výsluchu prijal jedného rakúsko-uhorského vojenského dôstojníka, ktorý je náboženstva pravoslávneho. Na dôstojníka tak účinkovala prívetivosť a láskavosť pápeža, že umienil si, že vzdá sa svojho rangu, vstúpi do cirkve rim. katolíckej a utiahne sa jako mních do niektorého kláštora.

Nová fabrika na lode vo Fiume. Z Triestu dochádza chýr, že istá fiumanská spoločnosť, ktorá má asi poltrefa milliona korún hotového kapitálu, vyjednáva teraz s uhorskou vládou cieľom postavenia jednej novej fabriky na lode. Novú fabriku vo Fiume chcú sriadiť na stavanie obchodných a válečných lodí.

Uhorské obeť new-yorskej katastrofy. Pred niekoľkými týždňami sa stalo, že parník «General Slocum» na morskej ušine Eastriver pri New-Yorku zhorel, pri čom asi tisíc ľudí prišlo o život. Na lodi nemecká evanjelická nedeľná škola urobila výlet a jako teraz vysvitlo, medzi obetami boli aj uhorskí poddaní. Počet uhorských obetí veľkého nešťastia ešte neni zistený, ale toľko je už isté, že pri nešťastí zahynuli nasledovní z Uhorska pochodiaci výletníci: vdova Štefana Tótha, tejto dcéra s dvoma vnúčatmi a matka dcérinho muža, potom Zuzanna Haasova a jej tri dcéry, Jozefova Justhova a jej tri deti, Elsa Rothmannova s tromi deťmi a Matilda Weiszová s piatimi deťmi.

10ročný lúpežník. V Stolnom Belehrade v jednej z najživších verejných zahrád mesta, v t. zv. Zichyho lesiku udal sa opovážlivý lúpežnícky útok. Franc Kovács Csillag, 10ročný syn jedného cigáňského muzikanta, jednej slečnej, istej Terezii Zimándy strhnuť s krku zlatú retiazku a dal sa na útek. Dievča volalo o pomoc, ale kým sa obecenstvo zbadalo, chlapčisko ušiel. Až neskoro večer ho chytili a našli uňho aj retiazku. Chlapčisko hovorí, že ho k tomu zločinu naviedla matka.

Ohne. Veľká tehelná Stefaniho pri Filakove zhorela. Tehelná je najväčšia na celých Horniakoch a ačkoľvek zo všetkých strán prišli hasiči na pomoc, zachrániť ju už nemohli. Škoda, ktorá je veľká, nahradí sa z poistenia. — V Spišskej Starej Vsi bol tiež veľký požiar. Zhorelo 56 domov i so staviskami k nim patriacimi. Oheň vzniknul z neopatrnosti v dielni jedného stolára.

Vlastizradca. Z Rímu oznamujú: V Messine vojenská vrchnosť lapila kapitána Ercolese a, o ktorom vysvitlo, že za peniaze zradil vážne vojenské plány. Ercolese falošným kľúčom otvoril železné skryne v úrade okresného vojenského veliteľstva, vyňal odtiaľ na mobilisáciu talianskej armády a na opevnenia sicílskeho pobrežia vzťahujúce sa plány a fotografie odfotoval a duplikáty predal pravdepodobne Francúzsku. Peniazmi, ktoré za zradu dostal, povypĺcal si kartárske dlžoby. Potom chcel veci zas všantročiť do skryne, ale medzi časom ho chytili a vojenské písma a fotografie našli mu na byte. O tejto

zrade bola povedomá aj jeho manželka, ktorú tiež zatkli. Oba, keď videli, že zrada vyšla na javo, tak sa chceli sprostíť trestu, že sa chceli zastrelíť, ale ich v tom zadržali a oboch pod prísny dozorom uväznili. Pri vyšetrovaní zistilo sa, že Ercelese už viackrát dostal od Francúzska peniaze na vyrovnanie kartárskych dlžob. Má sa za to, že zatknú ešte aj viac ľudí. Prípád vzbudil v celom Taliansku veľmi trápny dojem.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Főidittelintézet» v Budapešti.

Lapený vystahovalecký agent. Z Nitry oznamujú, že senický hlavný slúžny dal zatknúť v Šaštíne vystahovaleckého agenta Rajmunda Jaičeka, ktorý svábil zo senického okresu 15 ľudí, aby sa vystahovali do Ameriky. Po výsluchu Jaičeka posúdili na 600 korún peňaznej pokuty a na 10 dní do väzenia a na pokon ho aj vykázali.

Nová čiara Triest—New-York. Z Triestu oznamujú, že vystahovalecká loď «Giulia» odišla už z tamojšieho prístavu do New-Yorku. Na lodi cestuje 1340 vystahovalcov. To je prvá vystahovalecká loď, ktorá ide z Triestu do New-Yorku.

Hyeny v ľudskom tele. V nemeckom mestečku Maibergu hrobára na evanjelickom cintoríne, istého Bachmanna a jeho dvoch synov chytili, lebo dokázalo sa o nich, že v noci vykopávali hroby a rakve mrtvých predávali. Z počiatku postŕhali len kovové okutie a ozdoby rakiev, ale pozdejšie vyňali z nich aj mrtvolu, tieto zahrabali v hrobe a truhly predali. Na cintoríne polícia našla celý sklad rakiev. Mnohé hroby preskúmali a našli v nich orabovaných mrtvých bez rakvy.

Kurrentovaný kapitán. Franc Hreglianovič, kapitán pri budapeštianskom 6. pešom pluku, narobil dlhov, falšoval zmenky a potom bez stopy zmiznul z hlavného mesta. Teraz ho súd kurrentuje.

Veľký ľadovec padol na okolí Zalaegerszegu. Padal hustý, jako hodný lieskovec veľký ľadovec, ba poniektorý kus bol tak veľký jako holubacie vajce. Ľadovec z úrody stojacej ešte na koreni zničil asi 65%, a zo zbožia už sožatého tiež asi 35—40% vzalo zkažu. Ešte väčšie škody zapríčinil ľadovec a víchor vo viniciach a v ovocných sadoch. Len na okolí Egerszegu zapríčinenú škodu cenia na pol milliona korún.

Obeť páleného. V Heveši této dni stavili sa dvaja zenci na mierku páleného, ale zdálo sa im slabé, prečo jeden z nich rieknuť, že by on z neho na dúšek vypil i tri litre. Krémár mu nabídnul; žnec sa chytil piť, vypil už dva litre po dúšku, aj ku tretiemu sa prichytil, to mu šlo už ľahšie, ale ho predsa vypil. O krátky čas ale vypustil ducha. Proti krémárovi zaviedli vyšetrovanie.

Drobné zprávy. Falošné peniaze. Z Brna oznamujú, že v poslednom čase vo viacerých moravských mestách sú v obehu falošné zlaté desať a dvadsaťkorunníky, ktoré pochádzajú údajne z Uhorska. — **Prekvapení kartári.** Na základe viac na políciu došlých oznámení prekvapili po tieto dni policajti krému Jozefa Ružičku v Szövetség-uliці pod č. 24., kde v jednej pobočnej izbe našla viac-členovú kartujúcu spoločnosť, ktorá brala zakázané hry. Proti krémárovi, ako i proti pristihnutým kartárom zaviedli prísne vyšetrovanie, lebo má sa za to, že spoločnosť šudila ľudí. — **Sluha defraudant.** Július Deutsch defraudoval od svojho gazdu, kupca Jakuba Goldfingera 2650 korún a potom ušiel. Proti nevernému sluhovi vydala hlavnomestská polícia zatykač. — **Prešla ho elektrická.** 12ročného, krajčírskoho učňa Franca Weisa prešiel v Népszínház-uliці elektrický vozeň č. 212 a nebezpečne ho dokalčil. Učňa odviezli v bezpovedomom stave do Rochusovej nemocnice, kde ho opatrujú. — **Nešťastie na vrchoch.** Ako z Zürichu oznamujú, profesor hudby, Vaelti spadol na vrchu Saengio do jednej 200 metrov hlbokoj priepasti a sa hneď zabil.

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Sbierka od drotárov z Wittenbergu v Preiskej z fari Nesluškej: Vavrin Joppek 2 koruny, Jozef Malik 2 kor., Ignác Mindek 1 korunu, Matúš Huštava 1 korunu, Juraj Balosak 2 koruny, Peter Brasik 2 koruny, Jozef Bosi 2 koruny, Ján Meko 1 korunu, Martin Belance 1 korunu; s fari Krasnanskej: Juraj Gyurana 2 koruny, Jozef Gyurana 1 korunu, Ján Čimbora 1 korunu; z Radvoski: Ondrej Tabaček 2 koruny: dohromady 20 korún.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakuje a Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných farníkov privoláva
Ján Greben, farár lutišský.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, kníhkupca a hníhtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje detky zle vychovávajú. Knižočku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a profesor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Krajinský Pút do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierským požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový pút poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásil sa môžu u vp. duchovného **Adolf Thym**, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congre-
gácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. Jozef Skarda, dekan-farár v Šaštíne (nitrianska stolica) s vďačnosťou prijme a programy pošle všetkým tým slovenským pútnikom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu pútu: 21. augusta 1904. — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480 korún.
II. „ „ „	370 „
III./a „ „ „	215 „
III./b „ len s bytom	185 „

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

«**Kreštan**» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Krešťania, kupujte len u krešťanov!

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «**Kisbirtokosok Országos földhitelintézet**» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lačnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

DOPIŠY.

Z Uherskej-Vsi (prešporská st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráče byt tak láskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kreštane» uverejniť.

3. júla mali sme tu peknú a dojímavú slávnosť. *Karol Pauer*, syn nášho hlavného učiteľa, slúžil prvú omšu, na ktorú dostavilo sa veľmi mnoho ľudu z blízka i z ďaleka, priatelia a čitelia Pauerovskej rodiny. Bolo pekné počasie a preto omša odbývala sa pred kostolom pod holým nebom. Rukovodičom mladého kňaza primicianta bol kraj. vyslanec veľkomožný pán *Ján Trubinyi*, ktorý povedal peknú dojímavú kázeň. Na slávnosti prítomný bol aj náš hlavný slúžny *Nagy* s celou svojou rodinou.

My z úprimného srdca mnoho šťastia prajeme mladému kňazovi a želáme mu, aby ho Duch Svätý osvietil, aby jako dobrý pastier ľudu vždy po pravej ceste mohol vodiť stádo svoje. A práve tak zo srdca blahoželáme aj jeho rodičom, aby sa ešte mnoho radosti dožili na svojom synovi.

Katolítk.

Turulúka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kreštane».

V jednom časopise tak zvanom «Neues Pester Journal» čítam nasledovné: «Pri voľbách len tí občania majú hlas, ktorí znajú po maďarský písať a čítať».

Nuž teda pýtam sa čitateľov a bratov našich, či my, ktorí platíme 40, 50, 100, 200 korún dane a ktorí nevieme maďarský, nemáme mať to právo k hlasovaniu? Ó vy niekoľké po teplom daždi zidené huby, ako že to myslíte? Ó vy číslička malého priestoru, kde-že chcete s týmto príst? Snáď na pozvíšenie tých, ktorí nevedia písať a čítať maďarský? Nie! A ešte ráz nie! My nie sme nemocní; nie sme potrební žiadnej nemocnice pre takú slabosť, o ktorej tak tvrdí ten «Neues Pester Journal»! Slovenský roľník, remeselník, obchodník ba aj ten domkár platí daň tú istú, čo i vy. A preto i my klesať pred vami a vášho korábu, ktorý chcete s čistej vody do kalnej voveslovať, aby mohli ste tým lepšie vaše «pyntliky» neviem zkadiaľ, kde vohnať — pred vami nebudeme. Lebo veď s týmto jedine nám kliessite cestu — a aby ste vedeli že ako, opíšem tu jeden pád, ktorý, ako roľníkovy dal mi náš úrad v roku 1888. okusif.

Bol som roľník. Kúpil som sebe majetok v Prešove (šárišská stolica) s tým úmyslom, že otvorím nejaký ob-

chod alebožto krému. Keď pýtal som licenc — administratívny úrad nepozvolil mi asiće preto, lebo že je už tu dostatočný počet krčiem. Dobre! — Tu ale o krátky čas prikvytla jedna židula, ktorej veru pekne krásne bez všetkých starostí po vóli urobilo sa všetko, čo si žiadala.

Nuž hľa, jaká je to pravda, zákon, sloboda a spravodlivosť! Človek je vojacom, občanom platiaci do 40 korún dane, keď ale uchádzaš sa o niečo, to ti povedia: už to neni možno, alebo nenúti nřs k tomu zákon tebe ubohému, dobrému, trpiacemu kreštanovi, ktorý si aj bez toho tichý — aby sme ti to pozvolili: kdežto naopak.

A prečo to všetko drahí rodáci? Jedine len preto, že my kreštania skutočne neni sme dospeli v tak vrtkom rozume, jako sú židia. — Žid má svoje školy, v ktorých neni im vláda do rozkazu. My ale čo máme? To čo je nie zodpovedajúce pre nás. Zakiaľ u nás také 6—7ročné dieťa naučí sa abecedovať, židovča už dobre číta svoju hebrejčinu.

Preto rodáci, vezmite si za príklad židov a ich vrtosť. Čítajme tak, jako oni, a uvidíte, že bude v tom volačo. Lebo to i ja dotvrdím vám, že človek seba vzdela jedine četbou.

K. P. Holoman.

Veľká-Lovča.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kreštane».

Veľmo zriedka sa to stáva, aby sa jedna farnosť odhodlala k tak vznešenému podniku, jako Veľká-Lovča.

My v roku 1901. sme sa do toho predsa pustili, bárs ako sme boli bez ďalšej podpory, aby vystaviť sme si chrám Boží mohli. Aj sme za cenu 44.200 korún, krom materiálu a našich prác vystavili. Tak kto do chrámu tohoto dnes vkročí, srdce mu radosťou zaplesá.

Minulého roku Pán Boh nám povzbudil tak šlachetného muža v osobe Jána Hrmo-Repka, ktorý poručil na organ 3400 korún, a ktorý organ náš vremlilovaný veľkomožný pán farár už aj zaopatřili a dali postaviť.

Posviacku odbavili sme na deň sv. Petra a Pavla. Posviacka bola pred sv. omšou. Za posviacankou bola dojímavá kázeň, ktorú nám náš pán veľkomožný Zoltán Halko dost jadrne prednášal.

Kazatel zvolal: «Organ, vydaj chválo spev Pánu Bohu!» na čo začal výtečný nový organ «Tedeum» a slávnosť sa skončila.

M. H.

Z Maguri (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom oblúbenom «Kreštane».

K povšimnutiu!

Velice smutný deň mali obyvatelia Starej Vsi dňa 5. júla. Asi o 12-tej hodine v poludní vybuchnul u jedného

žida oheň a za krátky čas asi za poldruhej hodiny 49 domov s bočnými budoviskami padlo ohňu v obeť, asíce tá čiastka ku Maťašovcam. Oheň sa velice rýchle širil. Na nešťastie prešiel oheň aj na druhú stranu cesty, následkom čoho nebolo možno k domom dojsť a tak nič nebolo možno ochrániť pred ohňom. Premnohým nič nezostalo, iba tá zem, na ktorej dom stál a to, čo na sebe mali. Veľká bieda panuje teraz tam. Mnohí nemajú čo do úst položiť, nemajú s čím svoje plačúce, chleba pýtajúce deti utíšiť, nemajú sa s čím odievať, nemajú kde svoje utrúpené, prestrašené kosti k odpočinku položiť. Mnohí sú celkom na almužnú milosrdných ľudí odkázaní. Kto nemá kamenné srdce, nech sa smiluje nad tými ubohými svojími spolubratmi a spolusestrami v Kristu. Nech nečaká kým zaklopú uňho, ale nech im prispeje čím skorej k pomoci. Kto má viac nech viac udeľuje, kto menej, menej, ale každý podľa možnosti svojej. Však čo tým ubohým nešťastlivým dáme, to je v očiach božích tak, ako keď by sme to samému Pánu Bohu dali. On aj toho najostatnejšieho haliera, ktorého s úprimnej kresťanskej lásky k bližnému dáme, nenechá bez hojnej odplaty. Milodary pre tých nešťastlivých sa majú poslať na Katolícky farský úrad v Starej-Vsi (Szepes-Ófalu) Spiš.

Ešte ráz vám všetkým milí bratia a sestry v Kristu privolávam, smilujte sa nad ubohými vyhorelcami staroveškými!

Jeden úprimný priateľ nešťastlivých.

Z Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krestane» uverejniť.

Prvotiny kňazské patria medzi najkrajšie slávnosti. Prvotiny sú najradostnejším dňom v živote kňaza. Sú pamätnou chvíľou v rodine, v obci, ba na celom vidieku. 3. júla v Mútnom sme sa zišli k takej slávnosti. Bola to zriedkavá udalosť, lebo jako Mútno je Mútno, ešte v jeho chráme novo-kňaz nekonal prvej sv. Omše. Bola to dojímavá slávnosť, lebo sme sa zišli k nej vo veľkom počte, kňazi i veriaci, a uprostred nás konal prvšiu sv. Omšu syn chudobných rodičov, ktorý s ťažkosťami zápasil i mnoho strpel, kým sa dostal ta, kde si žiadal — ku oltáru. Dojalo nás, že tá, ktorá by sa bola tomu novovysvätenému najlepšie tešila — nebola prítomná. Čerstvý pártýždňový hrob ukryl matku pred synom. . . V zástupe prítomných mnohým slzy hraly v očiach, lebo v tej slávnosti lúčil sa novovysvätený s rodinou i s prítomnými, to bolo ostatnie: «s Bohom svete!» lebo náš primiciant *Serafin Kapičák* je reholník z radu sv. Františka. Po tých prvotinách utiahne sa do kláštora, tam vzdialený od sveta bude Bohu slúžiť, zásluhy hľadať pre nebo. To hrubé rúcho obnovených františkánov zlý domem robí na niektorých, ale ich skromnosť, poníženosť, to šlachetné srdce, ktoré je ukryté pod tvrdým habitom, musí upútať a okúzliť každého. Rodina od novovysväteného podpory nedostane. Ľud z ktorého on pochádza, nech neočakáva jeho pomoci.

Nepravda! Rodine bude on patrónom u Kráľa všetkých pokladov. Ubožený ľud, ktorého je synom, pocíti jeho prímluvu. Rodina môže byť naň hrdá, národ zas môže sa mu tešiť. Milosť božia je to, že si volil z nás úda pre prísny stav reholnícky. Choď s Bohom, buď šťastlivý, modli sa za nás!

Kopiecky.

Horný-Vadičov.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráče prosím tieto moje riadky v Krestane uverejniť.

Minulého mesiaca 12. júna žilinský kráľovský súd vyslal k nám pána Brezaňiho, úradníka pozemkovej knihy, s ktorým prišiel aj pán advokát dr. Brežný. Títo páni si pojali pána rychtára Adama Káčerik z Horného Vadičova a s ním pod našou svätou omšou do chotára išli a majetky odovzdávali.

Prosím, pán Redaktor, ja neviem, či naša milá viera, ktorá nás chudobných v našom trápnom živote udržuje, či je natoľko od úradov zpovevieraná, že keď my zo srdca radi do chrámu Božieho ideme, vtedy naša vrchnosť na silu nás od duševných vecí odťahuje!

Rád bych bol, keby to ten pán Minister právossúdia na vedomie vzal, a snáď by hľadel na ten ľud, ktorému je dušné spasenie celý majetok — aby sa ľudu tomuto duševný pokoj neodobieral.

Karol Jakubčík.

Rozmary a žarty.

Pri lekárskej porade.

Lekár: Tepna bije dost riadne; ale jako je to s chuťou? Máte appetit?

Chorý: Niekdy áno, niekedy nie!

Lekár: Kedy vám na príklad nechutná?

Chorý: Keď som sa pred tým najedol?

*

Dobrá priateľka.

Tá vaša suseda musí vám byť veľkou nepriateľkou; minule žiadala odo mňa, aby som jej dôverne povedala, čo ste vy za osobu.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

K—y. Tá nemoc (zrádnik) nemá istého lieku. Nemierne pitie pálenky býva príčinou, že deti alebo až vnukovia upadajú do choroby tejto. Ak je choroba zastaralá, 6—10-ročná, tam vôbec ani nádeje niet na polepšenie. Ja som istého mladíka takto vyliečil: 1. Ráno, keď vstane má si umyť ramená, krk, prsia a hlavu studenou vodou

a sa poutierať. Predpoludním asi o pol 11 tej prestupovať má v chladnej vode niečo nižšie kolien — za 10 minút a potom za pol hodiny sa prechádzať. Večer keď ide spať, alebo lepšie keď ho kto zo sna zobudí, má sa mu mokrou studenou šatou chrbát pár ráz potref. Toto každý deň. Ďalej. Za týždeň raz po obede o 4—5. hodine zabaliť celého do studenej mokrej plachty a suchou plachtou a ešte mocným kobercom od hlavy až po päty dobre pookrúcať. Takto má ležať za hodinu. Hneď potom nasleduje polovičatý kúpeľ na krátko, pričom treba mu prsá aj chrbát dobre obliať studenou vodou ale chytro. Utre sa a ľahne si alebo sa ide prechádzať. Jiesť: mlieko, rižu, syr, chlieb, ovocie, zeleniny a mäso pečené. Liehový nápoj nesmie požívať žiaden. Užívať: Odvar zo zelín: dubové listy, šalvia, borovičkové zrnká, materinkové plevy. Z odvaru tohoto pije sa pohár ráno, za pohár o 10-ej a večer tiež za pohár. Tak pokračovať sa má aspoň za šesť týždňov.

Vlastenec. Verš nám poslaný je posbieraný z iných podobných piesní. Tie isté výrazy a slová temer v každej podobnej piesni nachádzame. Pište len to, čo ste si sami vymysleli a nikde inde ešte nepočuli. Takto písané verše, hoc aj chybné by boli, dajú sa opraviť.

Poddielsky. Práca je zaujímavá, hodná opravy. Použijeme ju, keď nie v «Krešťane» teda inde, kde sa ona lepšie hodí. Usilovnosť vaša a pokrok v spisbe zasluhujú všetkej pochvaly. Len pod tlač nesmie sa tak husto písať a treba je nechať miesta na opravovanie. Tiež farba čeridla je nepohodlná pre sadzačov. Pokračujte len, krešťanská kultúra ľudu nášho bude vašej literárnej činnosti veľmi potrebná. Srdečný pozdrav!

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Krešťana», lež vždy tomu, kto patrične knižku predáva.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janoviča, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osočná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasínek. Vydal Fr. Richard Osvald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Osvald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi u. 28 dostať tieto knižičky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 kalierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku krešťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto pište: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho krešťana s katolíckym spevníkom. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižička formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižičkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Veselá knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitza. 1904.

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «Posol božského Srdca» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Malé Hodinky k úcte najsvätejš. Srdca Ježišovho. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho» III-tie vydanie, v Trnave (Nagyszombat), cena 4 haliere.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 8:90—9:60, peštianska K. 8:80—9:50, belehradská K. 8:80—9:40, banátska (76 kilogramová) K. 8:70—9:15. — *Raž:* K. 6:30—6:40. — *Jačmeň* na krm K. 5:95—6:45. — *Ovos:* prvotriedny 6:10—6:25, druhotriedny 5:90—6:05. — *Kukurica:* K. 5:20—5:30. — *Repica:* K. 10:00—10:30. — *Prosó:* K. 5:30—5:40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	15:00	14:60	14:20	13:80	13:40	13:00	12:40
		č.	7	7½	8		
		K.	11:80	9:40	6:00		

Otruby: K. 4:70, hrubé K. 4:70.

Datelinové semä: lucerna K. 53:00 do 58.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3:00—4:00, žlté K. 4:60—6:00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 7:75—8:00, tmavý K. 6:50—6:80, drobný K. 8:50—9:00, tarkavý K. ——. **Hrach:** K. 19—13:00. — **Šošovica** veľká čistá K. 14:00—15:00. — **Konopné semä:** K. 9:00—9:25. — **Čanové semä:** prima K. 09:00—09:50. — **Rasca:** K. 29:00—30:00. — **Mak:** sivý K. 24:50—25:00, modrý K. 26:00—27:00. — **Eadník:** K. 7:00 do 7:50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: Cukor rafinovaný K. 69:00—69:50, kockový K. 71:00—71:50, kandis biely K. 72:00, žltý K. 68:50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 44:50 prima ruský (***) K. 42:00 za 50 kgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 10:45—10:50, slavovský (1903) K. 14:25—14:75 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 11:75 do 12:70, srbské (80—85 kus.) K. 11:00—11:50.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 152:00 do 153:00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 43:00—44:00.

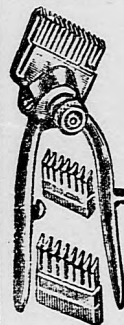
Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 53:50—54:00 za 50 kgr.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Na 8 dňovu próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opravdivú Solinger mašinu na strihanie vlas, a zaväzu em sa tu istú behom 8 dní späthy prijaf a tak tiež aj peniaze späthy pošlaf. Maš na je 61 emr. dlhá, fajno niklironaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nsmela ani v jednej domácnosti chýbeť, lebo cenu tejto mašiny pri 2 defoch za štvrt roka zošporujeme.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnošti je jazno brusená 2 zl. Kónské nožnice, vofačo pre gazdov neocentelného len 4 zl.

Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dielni.

LEO LATEINER — **WIEDEN,** —
I., Fleischmarkt 17—42.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hned Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní Bartillovej ústnej vody, jedna flaska 35 kr. prinavratilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie plati sa 10 kr, osobyte). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Ziadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakih napodobovateľov ten bude štedre odarený. Na miesta, kde by tat voda nebolak, dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko. Jednu flášu nepošlem.

Oznamy prijíma **„Krest'an“**
administracia

Budapešť, Szentkirályi-u.ica 28/a. číslo.

Peniaze „mnoho“ peňazi!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merkeru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Na 60-dňovú príležitosť

pošlem **Anker-Nickel-Roskopf-Remontoir** vreckové hodinky poštovou dobierkou za

2 zl. 50 kr.

Pri objednávke 3 kusov, kus po 2 zl 25 kr. Pri šesť kusoch po 2 zl., zavazujem sa, na žiadosť, behom 60 dní peniaze nazpät vrátiť. Ku každým hodinkám retiazka a ozdoba zdarma.

Najlepšie a najlacnejšie hodinky ku práci. 10.000 kusov s najlepším uspokojením je v úžitku. Za dobr. chodenie 3 ročná písomná záruka. — Jediný rozosielať poštovou dobierkou je výlučne I. V. A. z hlavného skladu roskopf hodinkovej fabriky **LEO LATEINER, Wien, I., Fleischmarkt 17-42.** Môj cenník, ktorý viac než 500 vyobr. zeni obsahuje, rozličných hodín zlatých a strieborných predmetov, na žiadosť zdarma a franko zašlem.

Na 30-dňovú príležitosť

zašlem každému nové, **Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Remontoir-hodinky**, s peknou retiazkou a schránkou za **2 zl. 50 kr.** poštovou dobierkou. Tri kusy **6 zl. 75 kr.** šesť kusov **12 zl.** — Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S ročnou písomnou zárukou.** V prípade

nezodpovedania, peniaze sa nazpät vráti. Objednať možno len v hlavnom sklade spoločnej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a kráľ. spoľahlivý a statočný zaopatrovateľ

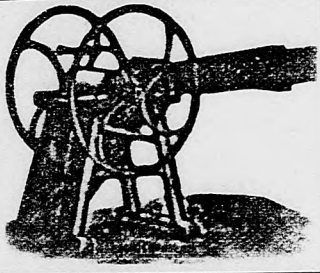
Vieden, XIV., Mariahilferstrasse 187/P.

Chráňme sa od padelateľov.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláčacky s ocelovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre.** **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery.** **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy,** **brány.** **Stroje** na rezanie kapusty. **Mačkadlá** na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

Ochranná známka.

Vážne upovedomenie!

Kto chce si poľahčiť unavnú prácu žatvy, nech nezamešká obstarat si «Delo-ocelovú kosu generála Dewetta». Pán **Pavel Sohr, v Somogy-Szill** je jediný rozposielateľ týchto kôs, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadi, a každá objednávka ešte v deň jej obdržania bude odoslaná, takže aj obidnávateľia z najďalších častok krajiny obdržia objednané kôsy behom 3—4 dní. Tým, ktorí telegrafične objednávajú, telegrafičné trovy firma vynachradí. — Presná adresa a byt objednávateľa nech je zreteľne vypísana.

Telegrafičná adresa: KASZASOHR, SZILL.

Ceny Delo-ocelových kôs generála Dewetta pri zaručení:

65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
— 95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.50 zl.

Pri objednaní 5 kusov poštové trovy platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí poštové trovy tiež a jednu kosu zdarma zašle na radaš. — «Diadal», nákovka a kladivko pár 85 kr. — Opravdivá «Ammergau» oslička 20 kr. Pri objednaní 10 kusov bez platenia poštových trov.

Vážna novinka! Patentovaná veľmi praktická kosu pripevňujúca babka (karika) 20 kr.

Diamant-ocelová britva s 5-ročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cennú schránku na britvu zdarma.